

KLASSISKT

Fast i gotiken? Inte alls. Nu sjunger Huelgas Ensemble barock.

FOTO: LUK VAN BEECKHOUT

Ensemblen lyfter Francesca Caccini

ALBUM

Francesca Caccini
La liberazione di Ruggiero dall'isola d'Alcina; Huelgas Ensemble (Harmonia mundi)

■ Florens var vid sekel-skiftet 1600 Europas mest dynamiska musikaliska experimentstudio. Här utforskade man särskilt nya relationer mellan text och ton med utgångspunkt i antaganden om hur den grekiska antikens dramer ursprungligen hade framförts. Ur dessa spekulationer föddes idén om operaformen, som på så sätt får sägas vara sprungen ur en av musikhistoriens mest kreativa och lyckade missuppfattningar.

Francesca Caccini föddes mitt i i detta den musikaliska modernismens centrum. Som dotter till en av de ledande gestalterna i stadens musikliv, Giulio Caccini, kom Francesca redan som tonåring att medverka som sångare i de allra första operaföreställningarna någonsin. Hennes yrkeskarriär som musiker stöddes av Medici-hovet och hon kom att bli en av tidens mest efterfrågade – och välbetalda – sångare, musikkärlare och tonsättare.

Som i så många liknande samtida fall har dessvärre den största delen av hennes produktion gått förlorad och den nu nyinspelade operan "La liberazione di Ruggiero dall'isola d'Alcina", som uruppfördes i februari 1625 och tryckes samma år, är det enda av hennes runt dussintalet musikk dramatiska verk som finns kvar. Att publicera no-

Musik för öron som kan uppfatta de subtilaste skiftningar i melodiska vändningar, deklamation och harmonik.

ter var en dyr process och att operan trots det gavs ut visar vilken betydelse den tillskrevs i samtiden.

Verket är komponerat bara något decennium innan de första offentliga operahusen öppnade och formen tog steget ut till en bredare publik. I detta fall är det fortfarande fråga om exklusiv underhållning vid hovet och syftet med beställningen var tydligt – att stärka de diplomatiska banden mellan Medici-familjen och den polske kronprinsen som skulle komma på besök. Det målet lyckades Caccini uppenbarligen uppnå väl, vilket visas av att kronprinsen tog med sig operan hem och ett par år senare lät sätta upp den i Warszawa – något mycket ovanligt i en tid när dessa påkostade operaprojekt vanligtvis var engångshändelser.

Caccinis framgångsrika karriär fortsatte under 1630-talet, men i maj 1641 lämnar hon sin anställning vid Medici-hovet. Vad som händer därefter vet man inte, och hon försvinner skuggigt ur historien.

Texten till "La liberazione di Ruggiero dall'isola d'Alcina" är typisk för tiden med fritt behandlad antik mytologi i kombi-

nation med samtida politiska allegorier. Mycket av 1600-talets operaproduktion känns därför främmande idag, men lägger man bort den litterära realismens eller ens det klassiska dramats krav på hyggelig logik i handlingen och istället tar den till sig utifrån någon form av nutida fantasyperspektiv kan det bli riktigt underhållande. I Caccinis verk möter man både magi, brinnande hav, bevingade sjömonster och till sist även en storlagen balettscen för rytta-re till häst.

Musiken är lika fantasifull, men man ska inte förvänta sig några dramatiska effekter i stil med senare epoker. Caccini skriver musik för öron som kan uppfatta de subtilaste skiftningar i melodiska vändningar, deklamation och harmonik.

Denna nyinspelning är särskilt välkommen då samtliga solister liksom Huelgas Ensemble, allt under Paul van Nevels ledning, är på toppnivå och lyckas förena insikter om den tidiga italienska barockens uppförandepaxis med levande musicerande riktat till en nutida publik.

TEXT: STAFFAN STORM
www.musikverket.se

FLER TIPS

- Mildori Seller, violin: La Veneza di Anna Maria; music by Vivaldi, Albinoni etc (Berlin Classics)
- Thea Musgrave: Mary Queen of Scots; Virginia Opera Chorus and Orchestra (Lyrita)

FLER AKTUELLA

Albarn nästan den enda gorillan

■ Gorillaz har hittills mer än något annat varit ett koncept som tillåtit Damon Albarn att enligt svängdörrs-principen spela med sina hjältar, en efter en. Nya albumet "The now now" innebär på så vis något nytt: detta är nästan en soloplatå, inspelad rätt kvickt – nu, nu – för att ge honom en ny repertoar till sommarens turné. Men tre gäster finns här: George Benson, Snoop Dogg och Jamie Principle.

FOTO: TOMAS CHRISTENSEN/TT

■ Anders Norman från Höllviken ger nästa vecka ut "Lifelines", hans fjärde album. Singlarna "Born to be" och "Dreams and guitars" är ute sedan ett tag. Musiken är folkrock och americana.

■ Låten "God bless the dick that let you go" skrev han som bröllopsgåva till sin fru. Nu inleder den hans andra album, "Sincerely, S. Love X". Han är Simon Love, indiepopmusiker från Wales som tidigare ledde bandet The Loves.

POP

Syntpopmäklare med sikte på listorna. FOTO: MACHINE MANAGEMENT

Katarsis på dansgolv där AC ballat ur

ALBUM

Years & Years
Palo Santo

■ I slutet av tonåren flyttade Olly Alexander från engelska provinsen till huvudstaden för att fortsätta på en redan påbörjad skådespelarkarriär. När basistkompsen Mikey Goldsworthy på grund av Londontunna väggar hörde honom sjunga i duschen fick den planen stå åt sidan. De två bildade tillsammans med Emre Tirkmen Years & Years, ett 10-årigt pojkbands som med tiden har visat sig bli starka leverantörer av extatisk listklättrande syntpop.

Ensam och omringad av böcker, direkt efter att han kommit hem från turnén med debutskivan, började sångaren Olly Alexander arbeta med nya låtar. Efter att ha varit intryckt i en buss med kollegor under en längre tid var ensamheten välbehövlig och kreativt lukrativ. Resultatet, nya albumet "Palo Santo", innehåller en rejäl dos introspektion och släpps tidstroget ihop med en konceptuell science fiction-kortfilm.

Titlar som "Hallelujah", "Preacher" och "Karma" vittnar om Alexanders svaghet för religiösa vokabulär (den hyllade debuten hetade "Communion" – gemenskap/natvård). I "Sanctify", som bland annat handlar om att förälska sig i en straight kille, finns en referens till Andrew Hollerans "Dancer from the dance", en bok från 1978 som varit viktig för Alexander eftersom den satte ord på en tanke han själv relaterade till: att (gay-)nattklubben för en homosexuell kan komma att fungera som en sorts kyrka.

Ett dansgolvslutet katarsis finns i hjärtat av "Palo Santo". Klubben blir en fristad och en plats där gränserna mellan fantasi och verklighet kan grumlas. "I'm awake, I'm dreaming", sjunger Alexander med sin unga falsett i en famn av elektroniska beats. Vargvrålet "Howl", min favorit, börjar lågmält men sväller till en upprymd, sjungen bön.

Enligt populärkulturell logik hänger Years & Years coolhet troligen ihop med att de inte verkar anstränga sig för att framstå coola. I deras Britney-älskande, melodlösa electrohymner är kitschen alltid närvarande, sorglöst dansande i bakgrunden. Albumets mittenparti ganska svagt och långt ifrån alla melodier bär upp ambitionen om kollektiv, andlig extas, men i motsats till många pop-plåster finns det flera låtar vars elsklighet faktiskt mlnskar vid upprepad lyssningar.

Genom "Palo Santo" är det viktigt att aldrig släppa tanken på dansgolvet. Var du än råkar befinna dig – i tvättstugan, på ett bibliotek, på andra sidan av semesteren – slut ögonen och föreställ dig att du är i en Londonklubb med trasig AC, långt från småstäder och stängda garderober, med svett rinnande mellan skulderbladen, Inuti ett glittrande, upphöjt presens.

TEXT: IDA SKOVMAAND
www.musikverket.se

FLER TIPS

- Ella Mai, Nicki Minaj, Quavo: Boo'd up (remix)
- Brodchampton: 1999 Wildfire (låt)
- Sjava: Umphako (ep)